

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr.119g/2019

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 476 alin. (2) din Codul contravențional
(*revizuirea deciziilor agentului constatator*)

CHIȘINĂU

24 ianuarie 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlii Vladimir ȚURCAN, *președinte*,
dlii Eduard ABABEI,
dnei Domnica MANOLE,
dlii Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlii Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlii Gheorghe Reniță, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 20 iunie 2019,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 24 ianuarie 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 476 alin. (2) din Codul contravențional, ridicată din oficiu de către dl judecător Nicolae Corcea în dosarul nr. 5r-623/19, pendinte la judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională pe 20 iunie 2019, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 3 decembrie 2018, un agent constator a întocmit un proces-verbal prin care dl Ruslan Tocan a fost găsit vinovat de comiterea contravenției prevăzute la articolul 231 alin. (2) din Codul contravențional. Prin decizia agentului constator, dl Ruslan Tocan a fost sancționat cu o amendă în mărime de 60 u.c., adică 3000 lei.

4. Pe 19 decembrie 2018, prin ordonanța procurorului-șef al Procuraturii raionului Căușeni, a fost pornită urmărirea penală pentru aceeași faptă, dată fiind existența unei bănuieli rezonabile privind comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 264¹ alin. (4) din Codul penal.

5. Astfel, pe 26 decembrie 2018, în baza articolului 476 alin. (1) din Codul contravențional, procurorul a înaintat la Inspectoratul Național de Patrulare al Inspectoratului General al Poliției (INP al IGP) o cerere de revizuire, INP al IGP fiind considerat o instanță a cărei decizie emisă în cauza contravențională a rămas definitivă.

6. Prin scrisoarea din 30 ianuarie 2019, INP al IGP a respins cererea de revizuire înaintată de către procuror, motivând că nu este de competența sa să examineze legalitatea acțiunilor agentului constator.

7. Pe 12 februarie 2019, procurorul-șef al Procuraturii raionului Căușeni, dl Vlad Guzic, a depus, potrivit articolului 476 din Codul contravențional, la judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, o cerere de revizuire împotriva deciziei agentului constatator emisă pe 3 decembrie 2018, prin care dl Ruslan Tocan a fost sancționat cu amendă în mărime de 60 u.c. pentru comiterea contravenției prevăzute la articolul 231 alin. (2) din Codul contravențional, prin care a solicitat casarea deciziei atacate cu pronunțarea unei decizii de încetare a procesului contravențional pe motiv că pentru aceeași faptă este pornită urmărirea penală. Procurorul-șef și-a motivat demersul cu existența unei bănuieli rezonabile că dl Ruslan Tocan a comis o infracțiune prevăzută de articolul 264¹ alin. (4) din Codul penal, pentru că atunci când acesta din urmă a fost oprit în trafic, el nu deținea un permis de conducere pentru categoria automobilului pe care îl conducea și se afla în stare de ebrietate, cu o concentrație de alcool care, potrivit dispozițiilor relevante ale Codului penal, constituie stare de ebrietate alcoolică cu un grad avansat.

8. În cadrul ședinței publice din 23 mai 2019, dl judecător Nicolae Corcea a ridicat din oficiu excepția de neconstituționalitate a articolului 476 alin. (2) din Codul contravențional, care stabilește că cererea de revizuire se depune la instanța a cărei decizie sau hotărâre a rămas definitivă.

9. Prin încheierea din aceeași dată, judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a trimis sesizarea către Curtea Constituțională, pentru soluționarea acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

11. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 380

Dreptul de a nu fi urmărit sau sancționat de mai multe ori

„(1) Nimeni nu poate fi urmărit sau sancționat de mai multe ori pentru aceeași faptă. Reluarea procesului contravențional care a încetat poate avea loc doar în cazul descoperirii unor noi circumstanțe sau în cazul depistării unui viciu fundamental, care a afectat hotărârea de încetare a procesului contravențional.

(2) Răspunderea contravențională pentru neexecutarea, executarea necorespunzătoare a măsurilor specificate în actele de control, decizii, hotărâri,

rapoarte și a prescripțiilor emise de autoritățile competente exclude răspunderea contravențională pentru încălcările neremediate indicate în acestea.”

Articolul 448

Contestația împotriva deciziei agentului constatatator asupra cauzei contravenționale

„(1) Contravenientul, victima sau reprezentantul acestora, **procurorul, dacă este parte în cauza contravențională, în cazul în care nu sunt de acord cu decizia agentului constatatator sau în cazul în care aceasta a fost emisă cu încălcarea normelor procesuale stabilite de prezentul cod, sunt în drept să conteste decizia emisă asupra cauzei contravenționale.** Termenul de contestare a deciziei agentului constatatator este de 15 zile de la data emiterii acesteia sau, pentru părțile care nu au fost prezente la ședința de examinare a cauzei contravenționale, de la data înmânării copiei de pe decizia respectivă în condițiile art.447¹ alin. (8).

(2) În cazul omiterii termenului prevăzut la alin.(1) din motive întemeiate, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii sau a perceperii despăgubirii materiale, persoana față de care a fost emisă decizia poate fi repusă în termen, la cerere, de către instanța de judecată competentă să examineze contestația.

(3) Persoana față de care a fost emisă decizia și care a lipsit atât la examinarea cauzei, cât și la pronunțarea deciziei și nu a fost informată despre decizia emisă poate contesta decizia agentului constatatator și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii contravenționale sau a perceperii despăgubirii materiale.

(4) **Contestația împotriva deciziei emise asupra cauzei contravenționale se depune la autoritatea din care face parte agentul constatatator, conform competenței teritoriale, care a examinat cauza.** În cel mult 3 zile de la data depunerii, agentul constatatator expediază contestația și dosarul cauzei contravenționale în instanța de judecată competentă.

(5) Contestația depusă conform alin.(1) suspendă executarea sancțiunii contravenționale aplicată prin procesul-verbal cu privire la contravenție sau prin decizia agentului constatatator.

(6) În cazul prevăzut la alin. (2), până la soluționarea repunerii în termen, instanța de judecată poate suspenda executarea deciziei.

(7) Depunerea contestației peste termen, conform alin.(3), nu suspendă executarea deciziei agentului constatatator. Instanța de judecată care examinează contestația poate suspenda executarea deciziei atacate.

(8) Persoana care face contestație împotriva deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale nu plătește taxă de stat.”

Articolul 449

Sesizarea procurorului în soluționarea cauzei contravenționale

„(1) Dacă în procesul contravențional se constată că fapta considerată contravenție a fost săvârșită în condiții care o plasează sub incidența legii penale, dosarul se remite neîntârziat, prin încheiere motivată, procurorului, după competență.

(2) Dacă, în mersul urmăririi penale, de către organul de urmărire penală se constată că fapta care se considera infracțiune este contravenție, dosarul se remite neîntârziat, prin ordonanță motivată, procurorului, care procedează conform art. 396 alin. (2).”

Articolul 475

„[...]”

(3) Procedura de revizuire se deschide în baza cererii procurorului adresată instanței de judecată, conform competenței teritoriale a acestuia, sau a cererii contravenientului adresată instanței care a judecat cauza/contestația. În cazul alin. (2) lit. d), procedura de revizuire se deschide la cererea Procurorului General sau a adjuncților lui.

(6) Cererea de revizuire se examinează în conformitate cu prevederile capitolului VII al cărții a doua.

Articolul 476

Revizuirea deciziilor și a hotărârilor în cauzele contravenționale

„(1) Procurorul dispune de dreptul de a înainta cerere de revizuire a deciziei sau hotărârii emise în cauza contravențională dacă se constată că în acțiunile contravenientului sunt prezente elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de Codul penal.

(2) Cererea de revizuire se depune în instanța a cărei decizie sau hotărâre a rămas definitivă.”

12. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 264¹

Conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe

(1) Conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de substanțe stupefiante și/sau de alte substanțe cu efecte similare

se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

(2) Predarea cu bună știință a conducerii mijlocului de transport către o persoană care se află în stare de ebrietate, dacă această acțiune a provocat urmările indicate la art. 264,

se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

(3) Refuzul, împotrivirea sau eschivarea conducătorului mijlocului de transport de la testarea alcoolscoptică, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical

se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, în ambele cazuri cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

(4) Acțiunile prevăzute la alin. (1)-(3), săvârșite de către o persoană care nu deține permis de conducere sau care este privată de dreptul de a conduce mijloace de transport,

se pedepsesc cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore sa cu închisoare de până la 1 an.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul acesteia susține că prevederile articolului 476 alin. (2) din Codul contravențional nu sunt clare și previzibile, deoarece nu stabilesc autoritatea competentă să soluționeze cererea de revizuire a deciziei agentului constatare, atunci când procurorul constată că în acțiunile contravenientului sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de Codul penal.

14. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, din textul articolului 476 alin. (2) din Codul contravențional rezultă că procurorul poate cere doar revizuirea deciziilor și hotărârilor instanței de judecată care au rămas definitive, deciziile agentului constatare nefiind pasibile de revizuire în condițiile alineatului (1) din același articol.

15. Autorul susține că dispozițiile legale criticate contravin articolului 23 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 476 alin. (2) din Codul contravențional. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată din oficiu de către dl judecător Nicolae Corcea în dosarul 5r-623/19, pendinte la judecătoria Chișinău, sediul Ciocana. Sesizarea este formulată de către un subiect care beneficiază de acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat prin HCC nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

20. O condiție pentru formularea excepției de neconstituționalitate o constituie aplicabilitatea legii contestate în litigiul din fața judecătorului de drept comun.

21. Curtea reține că articolul 476 alin. (2) din Codul contravențional stabilește că cererea de revizuire se depune în instanța a cărei decizie sau hotărâre a rămas definitivă.

22. Sub acest aspect, autorul sesizării pune problema competenței instanței de judecată de a judeca o cerere de revizuire a unui proces-verbal cu privire la contravenție.

23. Curtea constată că în cauzele contravenționale persoana învinuită de comiterea unei contravenții poate fi sancționată de către autoritatea care are competența de a investiga fapta ce constituie contravenție. În funcție

de competența autorității, sancțiunea poate fi impusă printr-un act administrativ sub forma unei decizii, a unui proces-verbal etc.

24. Curtea a stabilit, în jurisprudența sa, că „deși actul administrativ prin care se constată fapta contravențională și se aplică o sancțiune contravențională este un document executoriu, acesta nu poate fi considerat definitiv din momentul în care este întocmit, având în vedere faptul că trăsătura „definitivatului” este caracteristică doar pentru hotărârile cu caracter jurisdicțional” (a se vedea DCC nr. 34 din 5 martie 2019, § 24). Totuși, **doar lipsa contestării în termen**, în absența motivelor fundamentate pentru repunerea în termen, **îi poate atribui deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale trăsătura definitivatului** (*ibidem*, § 24). De asemenea, cu referire la conceptele de achitare și de condamnare, Curtea Europeană a menționat în cauza *Mihalache v. România* [MC], 8 iulie 2019, § 95, că nu este necesară intervenția unui tribunal pentru a se avea în vedere o decizie în aceste scopuri. Ceea ce contează este dacă decizia în discuție a fost luată de o autoritate care participă la administrarea justiției în sistemul juridic național vizat și că această autoritate este competentă, în baza dreptului național, să stabilească și, ca atare, să pedepsească conduita ilegală de care persoana a fost acuzată. Prezintă o importanță mai mică faptul că decizia în discuție nu ia forma unei hotărâri judecătorești, de vreme ce asemenea aspecte de procedură și de formă nu-i pot influența efectele.

25. În același sens, Curtea Supremă de Justiție a reținut, în jurisprudența sa (Decizia din 8 iunie 2016, dosarul nr. 1ra-1050/2016, p. 5; Decizia din 3 iulie 2018, dosarul nr. 1ra-1166/2018, p. 6), că procesul-verbal cu privire la contravenție [devenit definitiv prin necontestare] echivalează cu o hotărâre definitivă cu privire la aceeași învinuire.

26. Prin urmare, Curtea constată că prevederile criticate sunt aplicabile în cauza în care a fost ridicată excepția.

27. O altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi judecată în fond este incidența unui drept din Constituție în cauza concretă din fața instanțelor de drept comun.

28. Autorul sesizării a invocat imprevizibilitatea prevederilor contestate. Curtea reamintește că articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile (a se vedea HCC nr. 12 din 14 mai 2018, § 38; HCC nr. 22 din 1 octombrie 2018, § 32; HCC nr. 24 din 17 octombrie 2019, § 110). Articolul 23 din Constituție (care stabilește condițiile calității legii) nu poate fi aplicat de sine stătător, ci doar dacă este coroborat cu un drept fundamental. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că testul calității legii se efectuează prin raportare la un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 38 din 8 iulie 2016, § 35; DCC nr. 44 din 22 mai 2017, § 18). Calitatea unei legi nu constituie o problemă de constituționalitate atât timp cât nu este afectat un drept fundamental.

29. În materie de delikte legate de nerespectarea regulamentului traficului rutier ar putea fi invocate, *prima facie*, câteva drepturi constituționale: dreptul la viață, dreptul la integritate fizică și psihică și

dreptul la respectarea vieții private (a se vedea *Nicolae Virgiliu Tănase v. România* [MC], 25 iunie 2019, § 123, §§ 130-131 și §§ 146-149). Curtea nu constată, în prezenta cauză, incidența vreunui drept fundamental.

30. Totodată, ar putea exista cazuri în care o faptă ce a fost sancționată sub imperiul Codului contravențional să reclame, de fapt, aplicarea unei sancțiuni penale. Dacă actul de impunere a sancțiunii contravenționale a devenit definitiv, se poate solicita, într-adevăr, revizuirea lui, conform articolului 476 din Codul contravențional. Totuși, în acest caz, Curtea observa că nu există o problemă de constituționalitate, ci o problemă de aplicare a legii.

31. Judecătorul de drept comun ar putea aplica, de exemplu, regula de interpretare *Actus interpretandus est potius ut valeat quam ut pereat* (legea trebuie interpretată în sensul aplicării ei, nu în sensul neaplicării). Pe baza acestei interpretări, dar și din rațiunile care decurg din deciziile Curții Supreme de Justiție citate la paragraful 25 *supra*, (1) decizia unui agent constator devenită definitivă prin neatacare este asimilabilă unei hotărâri judecătorești definitive, iar (2) termenul de „instanță” din dispozițiile articolului 476 alin. (2) din Codul contravențional desemnează instanța de judecată care poate cenzura actele agentului constator, adică instanța prevăzută la articolul 475 alin. (3) din Codul contravențional. Conform art. 475 alin. (6) din Codul contravențional, „cererea de revizuire se examinează în conformitate cu prevederile capitolului VII al cărții a doua”. Totodată, „[...] autoritatea competentă privind revizuirea deciziilor și a hotărârilor în cauzele contravenționale este instanța de judecată” (a se vedea Decizia Curții Supreme de Justiție din 11 iunie 2014, dosarul nr. 1ra-1048/14, p. 3).

32. De asemenea, Curtea observă că, potrivit articolului 380 alin. (1) din Codul contravențional, nimeni nu poate fi urmărit sau sancționat de mai multe ori pentru aceeași faptă. Reluarea procesului contravențional care a încetat poate avea loc doar în cazul descoperirii unor noi circumstanțe sau în cazul depistării unui viciu fundamental, care a afectat hotărârea de încetare a procesului contravențional.

33. Așadar, îi revine instanței de drept comun să interpreteze Codul contravențional în ansamblu, având în vedere regulile și principiile generale ale acestuia, considerentele Curții Supreme de Justiție, dar și considerentele relevante ale Curții Europene exprimate într-un caz similar – *Mihalache v. România* [MC], 8 iulie 2019 – privind redeschiderea din oficiu de către o autoritate ierarhic superioară a procedurilor penale care au fost înlocuite cu o amendă administrativă, în lipsa unor fapte noi sau a unor vicii fundamentale care trebuiau corectate. Cu referire la condițiile care permit redeschiderea unui caz, Curtea Europeană a reținut, în cauza *Mihalache*, că aceasta trebuie supusă unor condiții stricte: (i) apariția unor fapte noi sau recent descoperite ori (ii) descoperirea unui viciu fundamental în cadrul procedurilor precedente. Aceste condiții sunt alternative, nu cumulative. Totuși, în ambele cazuri, faptele nou-descoperite sau viciile fundamentale trebuiau să fie de natură să „afecteze rezultatul cauzei”, fie în favoarea, fie în detrimentul persoanei vizate.

Conceptul de „viciu fundamental” pare să sugereze că numai o încălcare gravă a unei norme de procedură care subminează în mod sever integritatea procedurilor precedente poate servi ca bază pentru redeschiderea acestora în detrimentul persoanei acuzate, în cazul în care aceasta a fost achitată sau sancționată în legătură cu o infracțiune mai puțin gravă decât cea prevăzută de legea aplicabilă. Simpla reevaluare a probelor de către procuror sau de tribunalul de nivel superior nu poate îndeplini acest criteriu. În cazurile în care redeschiderea intenționată a procedurilor ar putea fi în favoarea acuzatului, natura viciului trebuie evaluată, în primul rând, în funcție de existența unei încălcări a drepturilor la apărare și, deci, ca un impediment în calea bunei administrări a justiției (§§ 130-133).

34. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a articolului 476 alin. (2) din Codul contravențional, ridicată din oficiu de către dl judecător Nicolae Corcea în dosarul nr. 5r-623/19, pendinte la judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.*

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Vladimir ȚURCAN

*Chișinău, 24 ianuarie 2020
DCC nr. 8
Dosarul nr. 119g/2019*